

SKOLFS 2023:5

Utkom från trycket
den 20 april 2023

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS
2011:66) om kursplaner för vissa ämnen i
specialskolan för döva eller hörselskadade elever
med utvecklingsstörning;**

beslutade den 5 april 2023.

Med stöd av 3 § förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall föreskriver Skolverket i fråga om Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:66) om kursplaner för vissa ämnen i specialskolan för döva eller hörselskadade elever med utvecklingsstörning

dels att den nuvarande första meningen i föreskrifterna ska betecknas 1 §,

dels att den nya 1 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken och bilagan till föreskrifterna ska ha följande lydelse.

**Skolverkets föreskrifter om kursplaner för vissa ämnen i
specialskolan för döva eller hörselskadade elever med
intellektuell funktionsnedsättning**

1 § De kursplaner för ämnena engelska, kommunikation, rörelse och drama, svenska och teckenspråk som framgår av bilagan till dessa föreskrifter ska gälla för döva och hörselskadade elever med intellektuell funktionsnedsättning i specialskolan.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 2 juli 2023.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Camilla Gölstam

KURSPLANER

Engelska för döva och hörselskadade elever med intellektuell funktionsnedsättning

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla sin flerspråkighet samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att i skrift, och utifrån sina individuella förutsättningar i tal, utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå språket och att kunna formulera sig och samtala med andra på engelska.

I mötet med det engelska språket ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleverna möjligheter att utveckla förståelse av olika livsvillkor samt kulturella och sociala förhållanden i områden och sammanhang där engelska används.

Eleverna ska ges förutsättningar att kunna använda olika verktyg för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper.

Undervisningen i ämnet engelska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förståelse av engelska i skrift och utifrån individuella förutsättningar i tal,
- förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift och utifrån individuella förutsättningar i tal, och
- förståelse av förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

¹ Senaste lydelse SKOLFS 2022:7.

I årskurs 1–4*Kommunikationens innehåll*

- Innehållsområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga och elevnära situationer samt personer och platser.
- Vardagsliv i något område där engelska används.

Läsa och/eller lyssna – reception

- Tydlig engelska som är kontaktskapande, från olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Enkla dialoger och samtal.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord i närmiljön, till exempel på skyltar och i reklam.

Tala och/eller skriva och samtala – produktion och interaktion

- Enkla samtal för kontakt. Frågor och svar.
- Korta fraser, däribland hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Lekar och spel.
- Enkla ord.

I årskurs 5–7*Kommunikationens innehåll*

- Innehållsområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga och elevnära situationer samt intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i några sammanhang och områden där engelska används.

Läsa och/eller lyssna - reception

- Tydlig engelska som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Dialoger och samtal.
- Berättelser för barn och unga, även i dramatiserad form.
- Sånger eller sångtexter.
- Ord i närmiljön, till exempel på skyltar och i reklam.

Tala och/eller skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation. Frågor och svar.
- Beskrivningar och presentationer.
- Lekar, spel och dramatiseringar.
- Ord och enkla fraser.

Kommunikationens innehåll

- Aktuella och för eleverna välbekanta innehållsområden.
- Vardagliga situationer samt intressen, personer och platser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.
- Vardagsliv, levnadssätt och traditioner i olika sammanhang och områden där engelska används.

Läsa och/eller lyssna – reception

- Tydlig engelska som är instruerande, informerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier, däribland meddelanden.
- Olika slags samtal.
- Berättelser, även i dramatiserad form, samt sånger eller sångtexter.

Tala och/eller skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.
- Framställningar som är berättande, beskrivande och informerande.
- Dramatiseringar och rollspel.
- Ord och fraser i meddelanden och beskrivningar.

Kommunikation för döva och hörselskadade elever med intellektuell funktionsnedsättning

I ämnesområdet kommunikation ingår svenskt teckenspråk, svenska, modersmål och engelska. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att kunna kommunicera på olika sätt ökar förutsättningarna för delaktighet i vardagen och i samhället.

Syfte

Undervisningen inom ämnesområdet kommunikation ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i att kommunicera med andra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla svenskt teckenspråk och utifrån sina individuella förutsättningar tal samt andra former för kommunikation, så att de får tilltro till sin förmåga att kommunicera och uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar sitt språk och sitt självbestämmande.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att delta i, ta emot och tolka olika former av kommunikation. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika verktyg för kommunikation kan användas. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin förståelse av tecken, ord och begrepp samt förmågan att läsa, skriva och delta i skriftspråkliga aktiviteter. I undervisningen ska eleverna få möta och uppleva olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande. Därigenom får

eleverna förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

SKOLFS 2023:5

Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker information från olika källor. På så sätt ska eleverna ges förutsättningar för ökad självständighet.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera på svenskt teckenspråk och svenska. Elever med annat modersmål än svenskt teckenspråk eller svenska ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera på modersmålet. Undervisningen ska på så sätt bidra till att eleverna utvecklar sin identitet och sin flerspråkighet. Alla elever ska även få möta det engelska språket i olika sammanhang.

Undervisningen i ämnesområdet kommunikation ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att uttrycka sig och kommunicera i olika sammanhang,
- förmåga att tolka olika texter och andra former av kommunikation, och
- förmåga att söka information från olika källor.

Centralt innehåll

I årskurs 1–4

Samspela, samtala, avläsa, läsa och skriva

- Kommunikation i olika sammanhang. Kroppsspråk, tecken, ord och andra former för kommunikation. Att uttrycka känslor och avsikter samt att tolka andras uttryck.
- Grundläggande strukturer för kommunikation. Turtagning samt att initiera och avsluta samspel eller samtal.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka elevens kommunikation.
- Bokstavsformer och handalfabetet, utifrån elevens erfarenhet och intresse. Strategier för att avläsa, avkoda och förstå enkla ord och fraser.
- Kommunikation om innehållet i olika texter.
- Strategier för att skriva enkla ord.
- Språkliga strukturer, till exempel gemener och versaler.

Texter

- Tecken- och ordlekar.
- Olika typer av teckenspråkiga texter.
- Skönlitteratur för barn. Sångtexter, bilderböcker och sagor.
- Sakprosatexter för barn. Beskrivande och förklarande texter.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn.

Informationssökning

- Informationssökning i några källor och vardagssituationer, till exempel scheman och symboler.

- Engelska ord i bekanta och elevnära sammanhang.

I årskurs 5–7*Samspela, samtala, avläsa, läsa och skriva*

- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer. Kroppsspråk, tecken, ord och andra former för kommunikation. Att uttrycka känslor och avsikter på olika sätt samt att tolka andras uttryck. Att ställa frågor, svara och ge kommentarer.
- Grundläggande strukturer för kommunikation. Turtagning samt att initiera, upprätthålla och avsluta samspel eller samtal.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka elevens kommunikation.
- Möjligheter och risker vid kommunikation i digitala medier.
- Bokstavsformer och handalfabetet, utifrån elevens erfarenhet och intresse. Strategier för att avläsa, avkoda och förstå enkla ord, fraser och meningar.
- Kommunikation om innehållet i olika texter.
- Strategier för att skriva enkla ord och meningar.
- Att skriva för hand och med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer, till exempel ords böjningsformer.

Texter

- Tecken- och ordlekar.
- Olika typer av teckenspråkiga texter.
- Skönlitteratur för barn och unga. Sångtexter, bilderböcker, kapitelböcker, sagor och myter.
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer.

Informationssökning

- Informationssökning i olika elevnära källor, till exempel i scheman, i instruktioner och på webbplatser för barn och unga.

Engelska

- Engelska ord och fasta språkliga uttryck i bekanta och elevnära sammanhang.
- Engelska i digitala medier, till exempel för att söka kulturupplevelser.

Samspela, samtala, avläsa, läsa och skriva

- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer. Kroppsspråk, tecken, ord och andra former för kommunikation. Att uttrycka känslor, avsikter, kunskaper och åsikter på olika sätt samt att tolka andras uttryck.
- Att ställa frågor, svara, ge kommentarer samt beskriva och berätta i olika sammanhang och med olika syften.
- Grundläggande strukturer för kommunikation. Turtagning samt att initiera, upprätthålla och avsluta samspel eller samtal.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka elevens kommunikation.
- Möjligheter och risker vid kommunikation i digitala medier.
- Bokstavsformer och handalfabetet, utifrån elevens erfarenhet och intresse. Strategier för att avläsa, avkoda och förstå enkla ord, fraser och meningar.
- Att kommunicera om och återge delar av innehållet i olika texter.
- Strategier för att skriva enkla ord och meningar.
- Att skriva för hand och med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer, till exempel tecken- och ordföljd samt meningsbyggnad.

Texter

- Tecken- och ordlekar.
- Olika typer av teckenspråkiga texter.
- Skönlitteratur för ungdomar. Sångtexter, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Sakprosatexter för ungdomar. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer.

Informationssökning

- Informationssökning i olika källor, till exempel i tidningar och söktjänster på internet.

Engelska

- Engelska ord, fraser och fasta språkliga uttryck i bekanta och elevnära sammanhang.
- Ungdomskultur i olika sammanhang där engelska används, till exempel i digitala medier.

Rörelse och drama för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Drama, musik och dans finns i alla kulturer och berör människor, såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Dessa estetiska uttrycksformer används i en mängd sammanhang, har olika funktion och betyder olika saker för

var och en av oss. De är också en viktig del i människors sociala gemenskap och har betydelse för individens identitetsutveckling. Att kunna uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer ökar möjligheterna att delta i både skolans och samhällets kulturliv.

Syfte

Undervisningen i ämnet rörelse och drama ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om och får erfarenhet av estetiska uttryck i olika genrer och sammanhang. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla medvetenhet om och tilltro till den egna kroppens estetiska uttrycksmöjligheter.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att använda rörelse, drama, dans och musik samt teckenspråk och digitala verktyg för kommunikation, samspel och eget skapande. Den ska också ge eleverna förutsättningar att omsätta egna idéer i estetiska uttryck, och stimulera dem att utveckla kreativitet och improvisationsförmåga.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att utveckla kunskaper om de olika estetiska uttryckens ursprung och utveckling. De ska också ges möjligheter att utveckla ett reflekterande förhållningssätt till olika estetiska uttryck. Elevernas erfarenheter och tankar om estetiska uttryck ska även utmanas och fördjupas i mötet med andras erfarenheter och tankar.

Undervisningen i ämnet rörelse och drama ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att utöva rörelse och drama i olika genrer och sammanhang,
- förmåga att uttrycka och gestalta idéer genom rörelse och drama, och
- förmåga att uppleva och reflektera över innehållet i och betydelsen av estetiska uttryck i olika sammanhang.

Centralt innehåll

I årskurs 1–4

Utöva och skapa

- Rörelse, drama, lekar och danser i olika former.
- Gestaltning, till exempel av känslor, personer och djur.
- Imitation och improvisation med rörelser och mimik.
- Dramatisering av sagor, berättelser och sångtexter.
- Teckenspråkspoesi och betydelsen av handform och ansiktsuttryck.

Verktyg för utövande och skapande

- Kroppen och hur den kan användas för olika estetiska uttryck.
- Byggstenar för att utöva och skapa till exempel puls, tempo och dynamik.
- Hur rytm kan uttryckas genom kroppen och språket.
- Digitala verktyg för estetiska uttryck, skapande och kommunikation.

- Scenkonst och estetiska uttryck, till exempel teater och dans.
- Estetiska uttryck som förekommer i traditioner och högtider, däribland en inblick i svensk och nordisk sång- och danslekstradition.
- Associationer i form av tankar, känslor och inre bilder som uppkommer i samband med upplevelser av estetiska uttryck.

I årskurs 5–7

Utöva och skapa

- Rörelse, drama och dans med varierat uttryck i olika genrer.
- Gestaltning och rollspel.
- Imitation och improvisation med rörelser och mimik.
- Dramatisering, till exempel av berättelser, sångtexter och korta dialoger.
- Teckenspråkspoesi och betydelsen av rörelse och rytm.

Verktyg för utövande och skapande

- Kroppen och hur den kan användas för estetiska uttryck, till exempel genom variation av tempo och dynamik.
- Byggstenar för att utöva och skapa, till exempel rytm, dynamik och form.
- Hur rytm kan uttryckas genom kroppen och språket.
- Digitala verktyg för estetiska uttryck, skapande och kommunikation.

Uppleva och reflektera

- Scenkonst och andra estetiska uttryck från olika kulturer. Karaktäristiska drag för olika genrer, till exempel teater på teckenspråk, akrobatik och populärmusik.
- Estetiska uttryck i samband med elevens vardagliga och högtidliga sammanhang, däribland nationalsången och några av de vanligaste psalmerna.
- Enkel tolkning och bearbetning av rörelsegestaltning, dramatiseringar och teckenspråkspoesi.

I årskurs 8–10

Utöva och skapa

- Rörelse och drama samt danser från olika tidsperioder.
- Gestaltning och rollspel där både aktörer och åskådare medverkar.
- Imitation och improvisation med rörelser och mimik.
- Dramatisering av några välkända texter och pjäser.
- Teckenspråkspoesi och betydelsen av rörelse, rytm och språknyanser.

Verktyg för utövande och skapande

- Kroppen och hur den kan användas för estetiska uttryck, till exempel för att förmedla ett budskap.
- Byggstenar för att utöva och skapa, till exempel nyanser, intensitet och form.

- Hur rytm kan uttryckas genom kroppen och språket.
- Digitala verktyg för estetiska uttryck, skapande och kommunikation.

Uppleva och reflektera

- Scenkonst och andra estetiska uttryck i olika genrer från skilda kulturer och tidsperioder. Karaktäristiska drag för olika genrer, till exempel teater på teckenspråk, balett och cirkus.
- Estetiska uttrycks funktion, till exempel för att uttrycka identitet och grupptillhörighet.
- Hur egna och andras dramatiseringar och rörelsegestaltningar samt teckenspråkspoesi kan tolkas och bearbetas till innehåll och form.

Svenska för döva och hörselskadade elever med intellektuell funktionsnedsättning

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att behärska både svenska och svenskt teckenspråk är värdefullt för att som döv eller hörselskadad kunna vara delaktig i samhälls- och arbetslivet.

Syfte

Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna, i skrift och utifrån sina individuella förutsättningar i tal samt genom andra former för kommunikation, utvecklar sin flerspråkighet och tillägnar sig kunskaper i och om det svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt svenska språk och sitt svenska teckenspråk parallellt, så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan använda båda språken för att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla språken för att tänka, kommunicera och lära.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmågan att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

I undervisningen ska eleverna få möta och utveckla kunskaper om skönlitteratur. Eleverna ska ges möjlighet att läsa och reflektera över skönlitterära verk i olika genrer. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter,

scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om svenska språkets uppbyggnad samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. Eleverna ska också ges möjligheter att utveckla kunskaper för att göra jämförelser mellan svenskan och det svenska teckenspråket och urskilja likheter och olikheter mellan språken. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man uttrycker sig på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att formulera sig och kommunicera i skrift och utifrån sina individuella förutsättningar i tal samt med andra former för kommunikation,
- förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter, och
- förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa.

Centralt innehåll

I årskurs 1–4

Läsa, skriva och samtala

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp, fraser och enkla texter.
- Att resonera om innehållet i olika texter.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och enkla texter. Skapande av texter där ord och bild samspekar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg. Skrivna bokstävers form i jämförelse med handalfabetet.
- Alfabetet.
- Språkliga strukturer och normer. Grundläggande skrivregler med gemener och versaler samt de vanligaste skiljetecknen.
- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att ta aktiv del, ställa frågor och ge kommentarer.
- Att ge och ta emot instruktioner.
- Presentationer och berättande. Föremål, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationer.

Texter

- Skönlitteratur för barn. Bilderböcker, sångtexter och sagor. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn.

- Likheter och olikheter mellan skrivet språk, talat språk och svenskt teckenspråk.
- Olika sätt att hantera kommunikativa situationer i skolan och familjen.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller.
- Ord, fraser och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur ord och fraser uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk och mimik. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i källor för barn.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet.

I årskurs 5–7*Läsa, skriva och samtala*

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp, fraser och texter.
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord och bild samspelar.
- Grundläggande textbearbetning.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg. Skrivna bokstävers form i jämförelse med handalfabetet.
- Alfabetet och alfabetisk ordning.
- Språkliga strukturer och normer. Meningsbyggnad med gemener och versaler, skiljetecken och sambandsord. Ords böjningsformer.
- Digitala verktyg för stavning och ordförståelse.
- Olika former av samtal. Att ta aktiv del, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.
- Presentationer och berättande. Disposition med inledning, innehåll och avslutning. Bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationer. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

Texter

- Skönlitteratur för barn och unga. Bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

- Berättande texters budskap, språkliga drag och uppbyggnad. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning.
- Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter i hur texter byggs upp på svenska och på svenskt teckenspråk. Hur ord, tecken, fraser och satser ser ut.
- Olika sätt att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och närsamhället.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel bilder och grafiska modeller.
- Ord, fraser och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Formellt och informellt språk. Skillnader i språkanvändning beroende på mottagare, syfte och sammanhang. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i böcker, på webbplatser och i söktjänster på internet.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet.

I årskurs 8–10

Läsa, skriva och samtala

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att avkoda, förstå och tolka olika texter. Att urskilja texters budskap och syfte. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten.
- Att återge delar av innehållet i olika texter. Att resonera om texter med koppling till upphovsperson, andra texter och egna erfarenheter.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till olika mottagare. Skapande av texter där ord och bild samspelar.
- Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Stavning, meningsbyggnad och textbindning. De vanligaste ordklasserna.
- Digitala verktyg för ordförståelse och språkriktighet.
- Alfabetisk ordning. Hur man hittar i innehållsförteckningar och ordböcker.

- Olika former av samtal. Att uttrycka känslor, tankar och kunskaper, ta aktiv del, ställa frågor och föra resonemang, samt formulera åsikter och argument.
- Presentationer och berättande. Anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Stödord och olika verktyg för att planera och genomföra presentationer, såväl med som utan digital teknik.

Texter

- Skönlitteratur för ungdomar. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Berättande texters språkliga drag och uppbyggnad. Miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några skönlitterärt betydelsefulla författare och deras verk.
- Sakprosatexter för ungdomar. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer samt andra texter som kombinerar ord och bild. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan texter på svenska och på svenskt teckenspråk. Texter som illustrerar skillnaderna mellan språken.
- Olika sätt att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och samhället.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller och stödord.
- Ord, fraser och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Teckenspråk för döva och hörselskadade elever med intellektuell funktionsnedsättning

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar

och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att behärska både svenskt teckenspråk och svenska är värdefullt för att som döv eller hörselskadad kunna vara delaktig i samhälls- och arbetslivet.

Syfte

Undervisningen i ämnet teckenspråk ska syfta till att eleverna utvecklar sin flerspråkighet och tillägnar sig kunskaper i och om svenskt teckenspråk. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt svenska teckenspråk och sitt svenska språk parallellt så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan använda båda språken för att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla språken för att tänka, kommunicera och lära.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att teckna och avläsa. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags samtal, i texter på svenskt teckenspråk och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmågan att skapa och bearbeta texter på svenskt teckenspråk enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga teckenspråkiga texter. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor på svenskt teckenspråk.

I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om texter på svenskt teckenspråk från olika genrer och skilda sammanhang. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av teckenspråkig sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande på svenskt teckenspråk ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om det svenska teckenspråkets uppbyggnad, dess historia och utveckling. Eleverna ska också ges möjligheter att utveckla kunskaper för att göra jämförelser mellan det svenska teckenspråket och svenskan och urskilja likheter och olikheter mellan språken. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om, och tilltro till, den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Undervisningen i ämnet teckenspråk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att uttrycka sig och kommunicera på svenskt teckenspråk i samtal och texter i olika sammanhang,
- förmåga att tillgodogöra sig och reflektera över olika typer av texter på svenskt teckenspråk,

- förmåga att använda olika medier för att söka information på svenskt teckenspråk, och
- kunskaper om dövas och hörselskadades livsvillkor under olika tider och på skilda platser.

Centralt innehåll

I årskurs 1–4

Teckna, avläsa och samtala

- Samtal, även via digitala medier, med fokus på ett innehåll. Olika former för att ge och ta ordet samt för att påkalla uppmärksamhet.
- Att fråga, kommentera och berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Att ge och ta emot instruktioner.
- Framställningar för olika mottagare. Föremål, bilder och annat som kan stödja framställningen.
- Teckenspråkets struktur i enkla satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer.

Språkbruk

- Olika sätt att hantera kommunikativa situationer i skolan och familjen.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur teckenspråkstolk används vid tolkade samtal.

Teckenspråkiga texter

- Berättande texter för barn.
- Beskrivande och förklarande texter för barn.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan svenskt teckenspråk och svenska.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i elevnära, teckenspråkiga källor.

Kultur och språk

- Teckenspråk i teater, bildkonst och poesi.
- Hur tecken och vardagsfraser används i olika situationer.

I årskurs 5–7

Teckna, avläsa och samtala

- Samtal, även via digitala medier, med fokus på turtagning och fördelning av ordet.

- Att aktivt ta del, ställa frågor, påkalla uppmärksamhet samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.
- Berättande om fiktiva och verkliga händelser utifrån egna intressen, erfarenheter och upplevelser.
- Framställningar av olika slag och för olika mottagare. Bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja framställningen.
- Att återge delar av innehållet i olika teckenspråkiga texter samt att resonera om budskap och handling.
- Teckenspråkets struktur i enkla satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer.

Språkbruk

- Olika sätt att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och närsamhället.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur teckenspråkstolk används vid tolkade samtal.

Teckenspråkiga texter

- Berättande texter för barn och unga samt faktatexter och andra texter som är författade på eller översatta till teckenspråk. Texternas innehåll och form.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter i hur texter byggs upp på svenskt teckenspråk och på svenska. Hur tecken, ord, fraser och satser ser ut.

Informationssökning och källkritik

- Att söka teckenspråkig information, till exempel genom intervjuer och på webbplatser för barn.

Kultur och språk

- Teckenspråkets uttrycksformer inom poesi, scen- och bildkonst.
- Samtalsmönster i teckenspråkig kommunikation.
- Skolgång för döva och hörselskadade i Sverige samt skolans betydelse.

I årskurs 8–10

Teckna, avläsa och samtala

- Samtal och diskussioner, även via digitala medier.
- Att aktivt ta del i samtal samt uttrycka åsikter, känslor, tankar och kunskaper. Samtalsregler.
- Berättande och beskrivande för olika syften, mottagare och sammanhang.

- Framställningar av olika slag och för olika mottagare. Olika verktyg för att planera och genomföra en framställning, såväl med som utan digital teknik.
- Bearbetning av egna teckenspråkiga texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Att återge delar av innehållet i olika teckenspråkiga texter samt att resonera om innehållet.
- Teckenspråkets uppbyggnad. Teckenbildning, fras- och satskonstruktioner.
- Teckens form och betydelse och hur tecken kan anpassas i olika sammanhang.

Språkbruk

- Olika sätt att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och samhället.
- Språkliga strategier för att minnas, lära och strukturera ett material, till exempel tankekartor och digitala verktyg.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Synonymer och bildspråk. Teckens och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang och med vem man kommunicerar, till exempel skillnaden mellan att samtala med en kamrat och att kontakta en organisation.
- Kommunikation med personer med dövblindhet och vad man behöver ta hänsyn till i form av språkliga anpassningar, belysning och klädsel.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier.
- Hur teckenspråkstolk används vid tolkade samtal och framställningar. Tolkens tystnadsplikt.

Teckenspråkiga texter

- Berättande texters språkliga drag och uppbyggnad, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Beskrivande, instruerande, informerande och argumenterande texter, till exempel nyheter. Texternas uppbyggnad, syfte och form.
- Texter i till exempel digitala forum som är författade av eller handlar om teckenspråkiga personer.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan texter på svenskt teckenspråk och på svenska. Texter som illustrerar skillnaderna mellan språken.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på teckenspråk i olika medier och källor samt genom intervjuer.

- Hur man prövar teckenspråkiga källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt. **SKOLFS 2023:5**

Kultur och språk

- Teckenspråkets uttrycksformer inom poesi, scen- och bildkonst.
- Teckenspråkets betydelse för att känna tillhörighet och få tillgång till information.
- Teckenspråkets ursprung och förändring över tid.
- Dövas och hörselskadades situation i Sverige och olika delar av världen.
- Teckenspråkets ställning i förhållande till de nationella minoritetsspråken i Sverige.

